

Категоризация на вирус А (РVА) (неевропейски изолати) по картофите за територията на Европейския съюз (ЕС)

Експертната група по здраве на растенията на Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е извършила категоризация на вирус А (неевропейски изолати) по картофите за територията на ЕС.

Картофеният вирус А е добре характеризиран вирус от рода *Potexvirus*, семейство *Potyviriidae*. Предава се чрез вегетативно размножаване (клубени), а проведените експерименти показват, че този вирус би могъл да се предава и механично.

PVA изолатите, включително PVA-TamMV, се предават от няколко вида листни въшки (*Hemiptera: Aphididae*), включително черна бобова листна въшка (*Aphis fabae*), зеленоовичеста листна въшка (*Macrosiphum euphorbiae*), *Metopolophium dirhodum*, зелена прасковена листна въшка (*Myzus persicae*), която е широко разпространена в и извън ЕС, овесена листна въшка (*Sitobion avenae*) и *Rhopalosiphum padi*.

За откриване и идентифициране на PVA се използват ензимно-свързан имуносорбентен анализ (ELISA) и / или полимеразна верижна реакция в реално време (qPCR).

PVA се среща по целия свят, където се отглеждат картофи. Изолатите на PVA са разделени на две основни линии, PVA-I и PVA-II.

Поради липсата на специфични проучвания, към този момент има само ограничена информация за географското разпределение на PVA линиите. Отчетени са PVA-I изолати по целия свят, включително в ЕС (Финландия, Германия, Унгария, Холандия и Обединеното кралство), докато PVA-II изолатите са регистрирани само в ЕС. PVA-TamMV изолати са регистрирани единствено в Нова Зеландия.

За гостоприемници на PVA се считат следните видове: пипер (*Capsicum spp.*), култивиран тютюн (*Nicotiana tabacum*), картоф (*Solanum tuberosum*), а в литературата са описани и видовете: бегония (*Begonia*), петльов гробен (*Celosia*), слабонога (*Impatiens*) и черно куче грозде (*Solanum nigrum*), но е възможно да съществуват и други естествени гостоприемници. За основен гостоприемник на PVA-TamMV се счита тамарило (*Solanum betaceum*).

Неевропейските изолати на PVA, включително PVA-TamMV, могат да навлязат на територията на ЕС чрез растения за засаждане (клубени). Допълнителните пътища за навлизане включват: картофи за съхранение (т.е. клубени, предназначени за консумация или преработка), растения за засаждане и плодове на други гостоприемници.

Неевропейските изолати на PVA вероятно ще се установят на територията на ЕС, тъй като не съществуват екоклиматични ограничения, а основните растения гостоприемници присъстват в ЕС. Несигурност има относно изолатите на PVA-TamMV, тъй като тяхната способност да заразяват по естествен път картофите не е напълно установена и поради несигурността относно присъствието на единственият известен естествен гостоприемник на PVA-TamMV (*Solanum betaceum*) в ЕС.

Мерките за контрол включват: химични обработки (използване на препарати за растителна защита, които могат да се прилагат след прибиране на реколтата или при съхранението, дезинфекция на съоръжения, инструменти, машини, транспортни средства и други принадлежности (например кутии, саксии, палети, опори, ръчни инструменти), сеитбообръщение, подходяща гъстота на растенията, борба с плевелите и използване на устойчиви и толерантни сортове.

Наличната понастоящем информация за географското разпространение, биологията, епидемиологията, потенциалните пътища за навлизане, потенциалното допълнително въздействие върху настоящата ситуация и наличието на мерки за контрол на неевропейските изолати на PVA са оценени по отношение на критериите за квалифициране като потенциален карантинен вредител в Съюза, тъй като неевропейските изолати на PVA отсъстват от ЕС, те не отговарят на едно от изискванията, за да бъдат регулирани като регулиран некарантинен вредител.

Неевропейските изолати на PVA и PVA-TamMV не отговарят на един от критериите, оценени от EFSA, за да бъдат разглеждани като потенциален карантинен вредител в Съюза, тъй като не се очаква те да имат допълнително въздействие в ЕС.

Експертната работна група подчертава, че тези заключения са свързани с несигурности поради ограничената информация за разпространението, биологията и въздействието на изолатите на PVA и PVA-TamMV. Освен това могат да съществуват други потенциално вредни неевропейски изолати на PVA, които понастоящем са неизвестни.

Източник:

Pest categorisation of potato virus A (non-EU isolates), EFSA Journal 2020;18(1):5935,

<http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5935>

Други научни становища и актуална информация в областта на здравето на растенията, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Николай Спасов, старши експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

15.04.2020 г.